

Канкаш Г. Д.

викладач кафедри іноземних мов

Сумський національний аграрний університет

м. Суми, Україна

СТРУКТУРНО-ГРАМАТИЧНА ПРЕДСТАВЛЕНІСТЬ ПРОСТИХ РЕЧЕНЬ У ДИПЛОМАТИЧНИХ ТЕКСТАХ

(на прикладі документів Української РСР, укладених у 1955 – 1972 рр.)

Синтаксична структура текстів різних стилів уже тривалий час викликає науковий інтерес як у вітчизняних, так і в зарубіжних мовознавців. Не є винятком і тексти, створені в офіційно-діловому стилі. До розгляду цього питання дотично зверталися Алкаді Мансур Салех Абду, Т. Волкова, А. Гуменюк, О. Ковтун, З. Куньч, М. Куньч, Мохамад Шараф Ель Дин Абдальбрі Ахмед, О. Пазинич, Т. Шинкаренко та ін. Проте синтаксис дипломатичних документів дотепер не став предметом окремого наукового дослідження. Це зумовлює актуальність вивчення синтаксичної будови українських дипломатичних текстів II половини 50 – початку 70 років XX століття, позаяк цей період розвитку офіційно-ділового стилю в цілому й дипломатичного підстилю зокрема не піддавався висвітленню в наукових розвідках.

Спостереження засвідчили, що для укладання дипломатичних текстів наприкінці 50 – початку 70-х років XX століття (вербальних нот, заяв, конвенцій, промов) разом зі складними синтаксичними конструкціями активно використовувалися прості речення.

За особливостями будови граматичного центру в аналізованих текстах переважають повні двоскладні речення (93,6 %), лише подеколи представлені односкладні одиниці (6,4 %).

3-поміж двоскладних простих одиниць переважають ускладнені утворення (68,9 %), як-от: *На руїнах світових колоніальних імперій розвивається близько 50 молодих суверенних національних і багатонаціональних держав* [1, с. 36] – однорідними означеннями; *Цю боротьбу не можна обмежити якимсь районом чи континентом* [1, с. 37] – однорідними додатками; *Перейшло в політичну галузь вирішення конфліктних ситуацій у В'єтнамі та Лаосі, на Південноазіатському*

субконтиненті [2, с. 69] – однорідними обставинами; *За виробництвом ряду найважливіших видів продукції на душу населення (чавуну, сталі, залізної руди, вугілля) Україна випередила найбільш розвинуті капіталістичні країни* [1, с. 62] – вставленою конструкцією; *Зміцненню міжнародної безпеки, безумовно, сприятиме прийняття нової радянської ініціативи «Про заборону впливу на природне середовище і клімат у воєнних та інших цілях, несумісних з інтересами забезпечення міжнародної безпеки, добробуту та здоров'я людей»* [2, с. 70] – вставним словом; *Народи, беручи безпосередню участь у великому русі за мир, гнівно засуджують будь-які підступи, спрямовані на загострення відносин між державами, і радіють проясненню міжнародного горизонту* [1, с. 32] – дієприкметниковими і дієприслівниковими зворотами та ін.

Неускладнені прості речення (31,1 %), ужиті в текстах дипломатичних документів здебільшого поширені другорядними членами чи ускладнювальними елементами: *Тому боротьба миролюбних народів за розрядку ні в якій мірі не означає послаблення їх пильності до підступів прихильників мілітаристської політики катастроф* [1, с. 33], однак подеколи представлені непоширені конструкції, як-от: *Куба – частина Латинської Америки* [1, с. 36].

Односкладні синтаксичні одиниці репрезентовані такими зразками: *Робляться зусилля по активізації діяльності агресивних блоків і союзів* [1, с. 81]; *Цих вимог Статуту не було додержано при ухваленні рішень і здійсненні операцій ООН у Конго та на Середньому Сході* [1, с. 40] – безособові; *Не можна обминути мовчанням і стан справ в Європі* [1, с. 57]; *Для цього насамперед треба відновити в організації законні права Китайської Народної Республіки* [1, с. 61] – інфінітивні. Значну поширеність безособових та інфінітивних односкладних речень правомірно кваліфікувати як специфічну ознаку синтаксичної організації текстів дипломатичних промов, адже речення цих різновидів передають дію чи стан незалежно від виконавця чи носія ознаки, що вказує на високий рівень узагальнення повідомлюваного.

Викладене дозволяє зробити висновок про те, що в синтаксичній структурі текстів дипломатичних документів активно представлені прості речення. Розглядувані синтаксичні одиниці, репрезентовані в досліджуваних текстах,

характеризуються такими особливостями вживання: переважання двоскладних повних поширених конструкцій, переважання ускладнених утворень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Українська РСР на міжнародній арені: збірник документів і матеріалів 1962 – 1970 роки. / Упоряд.: Ю. К. Качуренко, І. М. Непийвода. Київ: Політвидав України, 1977. 490 с.

2. Українська РСР на міжнародній арені: збірник документів і матеріалів 1971 – 1975рр. / Упор. Ю. К. Качуренко та ін. Київ: Політвидав України, 1981. 521 с.